

Beslut

2015-11-30

Dnr 43-2015:4773

Specialpedagogiska skolmyndigheten
Regionchef
ulla.reiderstedt@spsm.se

**Beslut för
förskoleklass och specialskola**

efter prioriterad tillsyn i Vänerskolan belägen i
Vänersborgs kommun

Tillsyn i Vänerskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av specialskolorna inom Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) under hösten 2015. Vänerskolan i Vänersborg besöktes av Skolinspektionen den 1 och 2 oktober 2015.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskapsresultat

Det finns ingen nationell statistik redovisad för Vänerskolan. De kunskapsresultat som skolan redovisar vid tillsynen är från läsårets slut år 2015. Elever som läser enligt grundsärskolans kursplaner ingår inte i nedanstående sammanställning. Eftersom det är få elever i varje årskurs kan enskilda elevers resultat ge stort utslag i sammanställningen.

Åk 4

Enligt skolans redovisning uppnådde samtliga elever de nationella kunskapskraven i matematik, naturorienterande ämnen, samhällsorienterande ämnen och svenska för döva och hörselskadade.

Åk 7

Enligt skolans redovisning har samtliga elever uppnått de nationella kunskapskraven i bild, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, slöjd och teckenspråk. I rörelse och drama var andelen elever som uppnått kunskapskraven 83 procent. Vänerskolans elever läser ämnena biologi, fysik och kemi i block och 50 procent av eleverna har klarat kunskapskraven. I engelska för döva och hörselskadade och svenska för döva och hörselskadade var andelen elever som uppnådde kunskapskraven 33 procent och i matematik var andelen elever 17 procent. Ämnena geografi, religion och samhällskunskap läser eleverna i Vänerskolan i block. I dessa ämnen var det 17 procent av eleverna som klarade kunskapskraven. I ämnena moderna språk för döva och hörselskadade och teknik finns ingen redovisad måluppfyllelse varken för år 2014 eller 2015.

Åk 10

Enligt skolans redovisning har samtliga elever uppnått de nationella kunskapskraven i bild, hem- och konsumentkunskap, rörelse och drama, slöjd, teknik och teckenspråk. I ämnena biologi, fysik, geografi, historia, kemi och samhällskunskap uppnådde 50 procent av eleverna kunskapskraven. I engelska för

2015-11-30

2 (21)

Dnr 43-2015:4773

döva och hörselskadade, matematik, religionskunskap och svenska för döva och hörselskadade uppnådde 25 procent av eleverna kunskapskraven. I ämnet moderna språk för döva och hörselskadade finns inga resultat redovisade för 2014 eller 2015.

Trygghet och studiero

Av dokumentation framgår att det finns en trygghetsgrupp som ansvarar för planen mot diskriminering och kränkande behandling. Av planen och av intervjuer framgår att en kartläggning har genomförts i maj 2015 genom två olika enkäter. Resultaten visar att det förekommer kränkningar via sociala medier och att det finns bristande arbetsro, trivsel och trygghet.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist *	* *
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande	15 mars 2016
3. Bedömning och betygssättning	Föreläggande	15 mars 2016
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Föreläggande	15 mars 2016
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	15 mars 2016
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande	15 mars 2016

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats. Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen bedömer att Vänerskolans största utvecklingsområde är att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet och att ta reda på vad som orsakar

* Rättelse 26 ty förv. lagen
Typ av ingripande ska lyda föreläggande

** 15 mars 2016

2015-11-30

3 (21)

Dnr 43-2015:4773

måluppfyllelsen för att kunna sätta in adekvata åtgärder som leder till förbättringar för eleverna. I detta arbete ingår även att utvärdera de insatser som genomförs kring arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd samt bedömning och betygssättning. Mot bakgrund av elevernas låga resultat är det viktigt att följa upp beslutade utvecklingsåtgärder kontinuerligt för att säkerställa att de genomförda åtgärderna har effekt. Det är även viktigt att utveckla bedömningsformer tillsammans på skolan för att stödja eleverna i deras kunskapsutveckling.

Flertalet elever uppnår inte kunskapskraven i ett eller flera ämnen. Skolinspektionen har uppmärksammat brister i anpassning av undervisningen och i rutinerna för när extra anpassningar ska övergå till särskilt stöd. Därför bedömer Skolinspektionen att det är viktigt att rektorn ser till att en utredning genomförs skyndsamt för att kunna fatta beslut om eventuella stödåtgärder. Vidare måste rektorn se till att elevernas skriftliga individuella utvecklingsplaner och åtgärdsprogram utarbetas efter författningarnas krav. I arbetet med att stödja eleverna mot en högre måluppfyllelse ingår även att alla elever har tillgång till studie- och yrkesvägledning. Att se till att skolans alla elever får vägledning inför den fortsatta utbildningen och yrkesval av personal med kompetens för detta är särskilt viktigt för elever med funktionsnedsättning och är till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.

Tillsynen visar också att Vänerskolan måste säkerställa att det finns en fungerande rutin för att anmäla ärenden om kränkande behandling till rektorn och vidare till huvudmannen.

Vidare får inte eleverna i årskurs 7 betyg i ämnet teknik. Inte heller ges eleverna möjligheter till språkval i moderna språk i minst två av språken franska, tyska och spanska. Detta måste Vänerskolan åtgärda.

Skolinspektionens beslut

Förelägganden och anmärkningar

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) att **senast den 15 mars 2016** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister i Vänerskolan i Vänersborg. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Föreläggande

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Specialpedagogiska skolmyndigheten inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Undervisningen utgår från och omfattar målen i läroplanen och respektive kursplan. (12 kap. 8 § skollagen, Läroplan för specialskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 3. Kursplaner).

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristerna:

- Eleverna ska erbjudas språkval i moderna språk i minst två av språken franska, tyska och spanska.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska specialskolan ge eleverna en utbildning som är anpassad till varje elevs förutsättningar och som så långt det är möjligt motsvarar den utbildning som ges i grundskolan. Undervisningen ska omfatta de ämnen som framgår av 12 kap. 4 § skollagen och utöver dessa, ska det finnas språkval. Enligt 11 kap. 4-6 §§ skolförordningen ska huvudmannen som språkval erbjuda minst två av språken franska, spanska och tyska. Huvudmannen för specialskolan är dock inte skyldig att anordna undervisning i ett språk som erbjudits

2015-11-30

5 (21)

Dnr 43-2015:4773

som språkval om färre än tre elever vid skolenheten väljer språket. Detta gäller dock inte om det språk som avses är ett nationellt minoritetsspråk.

Tillsynen visar att eleverna i Vänerskolan inte erbjuds möjlighet att läsa moderna språk.

Av de dokument som Vänerskolan skickat in till Skolinspektionen framgår att elever i årskurserna 1-9 inte ges undervisning i ämnet moderna språk.

I intervju med elever framkommer att flera elever skulle vilja läsa moderna språk men att de inte har fått möjlighet att välja detta, trots att det är flera elever som har framfört denna önskan. Av intervjuer med rektorn, lärare och representanter för elevhälsan framkommer att språkval i moderna språk inte erbjuds eleverna på Vänerskolan. Anledningen till detta är enligt rektorn att det inte finns lärare att tillgå.

Mot bakgrund av vad som har framkommit bedömer Skolinspektionen att Vänerskolan elever inte ges möjlighet till språkval i minst två av språken franska, tyska eller spanska i enlighet med vad som krävs i författningarna. Detta måste Vänerskolan åtgärda.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Vänerskolan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten föreläggs Specialpedagogiska skolmyndigheten att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Föreläggande

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Specialpedagogiska skolmyndigheten inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta

2015-11-30

6 (21)

Dnr 43-2015:4773

att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)

- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8–12 §§ skollagen; Läroplan för specialskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristerna.

- Skyndsamt utreda en elevs behov av särskilt stöd om det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.
- Ge eleverna det särskilda stöd som utredningen visar att de behöver.
- Utarbeta åtgärdsprogram för elever som ska ges särskilt stöd.

Motivering till bedömning av brist

Av skollagen framgår att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

2015-11-30

7 (21)

Dnr 43-2015:4773

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd ska rektorn, eller den rektor överlätit beslutanderätten till, istället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Enligt Skolverkets allmänna råd "Arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram" (SKOLFS 2014:40 s.23) är det centralt att lärare och övrig personal följer upp om de extra anpassningarna är effektiva eller om de eventuellt måste förändras eller intensifieras.

Tillsynen visar att det finns brister i Vänerskolans arbete med att skyndsamt utreda, ge särskilt stöd och att utarbeta åtgärdsprogram till de elever som, trots att extra anpassningar har getts, bedöms vara i behov av särskilt stöd. Det finns också elever som får särskilt stöd utan att behovet av särskilt stöd har utretts eller dokumenterats i ett åtgärdsprogram.

Av den dokumentation som skickats in till Skolinspektionen om elevernas resultat framgår att 74 procent av Vänerskolans 51 elever i årskurs 1-10 höstterminen 2015, som läser enligt specialscolans kursplaner, behöver särskilt stöd för att nå minst betyget E i alla ämnen. Enligt rektors redogörelse har endast 24 procent dokumenterat särskilt stöd i ett åtgärdsprogram.

Det framkommer av intervjuer med elever att de inte alltid får den hjälp de behöver. Av det utdrag ur betygskatalogen för årskurs 8-10 våren 2015, som skolan har skickat in till Skolinspektionen inför tillsynen, framgår att flera elever inte har uppnått de kunskapskrav som minst ska uppnås i ett eller flera ämnen. Av dokumenten "Omdömen för elever i regionala specialscolor" framgår att flera elever har otillräckliga kunskaper i flera ämnen.

Lärarna uppger under intervjuer att det finns rutiner för arbetet med särskilt stöd men att det är otydligt när extra anpassningar övergår till särskilt stöd och att de fått information om att antalet åtgärdsprogram ska minskas. Vidare framkommer att det finns elever som inte har godkända betyg, men bedöms kunna få det med särskilt stöd. Det framkommer även av intervjuer med lärarna att det är svårt att veta vilka extra anpassningar och vilket särskilt stöd eleverna behöver och vilket stöd som lärarna kan ge till vissa elever. Exempel på detta är arbetet med nyanlända elever och elever med funktionsnedsättning inom autismspektrat. Lärarna anser att de behöver mer kunskap om detta. Lärarna uppger också att det finns elever som kan få förkortad skoldag, som en särskild stödåtgärd, i enstaka fall.

2015-11-30

8 (21)

Dnr 43-2015:4773

Såväl lärarna som elevhälsan och rektorn uppger under intervjun att det finns elever i Vänerskolan med stora svårigheter att nå målen för specialskolan.

Intervjuer och dokumentation visar att rektorn vid Vänerskolan inte har sett till att utreda behov av och ge särskilt stöd till de elever som behöver det. Det framkommer också att åtgärdsprogram inte utarbetats för alla de elever som inte har uppnått kunskapskraven, som getts extra anpassningar, men är i behov av ytterligare stödinsatser för att nå kunskapskraven. Anledningen till att elever inte har detta, uppger både lärarna och rektorn, är att skolan har saknat specialpedagog och logoped under en period. Eftersom det, enligt lärarna och rektorn, är någon annan än läraren (exempelvis specialpedagogen och logopeden) som ska genomföra stödåtgärderna har det inte utarbetats åtgärdsprogram. Rektorn uppger vidare att det inte har fattats beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn bekräftar lärarnas utsaga om att det finns en osäkerhet om när det är frågan om extra anpassningar och när elever ska ges särskilt stöd. Det framkommer vidare under intervjun att det pågår ett arbete inom Specialpedagogiska skolmyndigheten med att klargöra skillnaderna mellan extra anpassningar och särskilt stöd och att fler elever kommer att få åtgärdsprogram i Vänerskolan.

Skolinspektionens bedömning är att alla elever som är i behov av särskilt stöd inte får det och att gränsen mellan extra anpassningar och särskilt stöd inte tydliggjorts. Intervjuer visar att det finns vidtagna åtgärder för flera elever i behov av särskilt stöd men att åtgärdsprogram eller beslut om anpassad studiegång inte har utarbetats för dessa elever. Det är också oklart om de extra anpassningar som skolan har vidtagit har följts upp och utvärderats eftersom de inte har lett till förbättrade resultat. Mot bakgrund av att så många elever inte har ett klarat kunskapskraven för lägst betyget E i ett eller flera ämnen men trots detta inte ges särskilt stöd är det enligt Skolinspektionens bedömning tydligt att de extra anpassningar som görs inte är tillräckliga. Vänerskolan måste därför i större utsträckning utreda varför elever inte når de kunskapskrav som minst ska uppnås efter att elever har getts extra anpassningar. Det stöd som utredningen visar att elever behöver, ska lärarna och rektorn se till att eleverna ges. Det särskilda stödet ska dokumenteras i ett åtgärdsprogram. Skolinspektionen vill framhålla att extra anpassningar ska följas upp och utvärderas och att åtgärdsprogram är ett pedagogiskt instrument för planering och utvärdering av särskilda stödåtgärder.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Vänerskolan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten föreläggs Specialpedagogiska skolmyndigheten att vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Bedömning och betygssättning

Föreläggande

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Specialpedagogiska skolmyndigheten inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Läraren utvärderar elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven i respektive kursplan.
(12 kap.14§ och 19-21§§ skollagen; Läroplan för specialskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.7 Bedömning och betyg)
- Eleven och elevens vårdnadshavare informeras om elevens utveckling.
(3 kap. 4§ och 12 kap.12§ skollagen; Läroplan för specialskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.7 Bedömning och betyg)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen:

- Rektor ska se till att betyg utfärdas i ämnet teknik för elever i årskurs 7.
- Lärarna ska fortlöpande informera eleverna om deras studieresultat och utvecklingsbehov.
- Omdömena i de skriftliga individuella utvecklingsplanerna ska avse elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i alla ämnen som eleven läser.

- I den skriftliga individuella utvecklingsplanerna sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering till bedömning av brist

Betyg i ämnet teknik

Enligt skollagen ska betygssättningen bygga på en bedömning av de kunskaper som eleven inhämtat i ämnet till och med den aktuella terminen. Vid bedömningen ska elevens kunskaper i årskurs 7 ställas i relation till de kunskaper en elev ska ha uppnått vid betygstillfället i förhållande till kunskapskraven i specialskolan i årskurs 7.

Tillsynen visar att det finns brister i Vänerskolans betygssättning.

Skolinspektionen har tagit del av "Sammanställning av betygen HT 2014", betygsdokument och av "Begäran om information inför regelbunden tillsyn" där rektor gett svar på frågor om verksamheten. Av dessa dokument finns inga betyg i ämnet teknik. Av kompletterande frågor via mail med rektorn framkommer att eleverna i årskurs 7 inte har något betyg i ämnet teknik eftersom de läser ämnet teknik tillsammans med de naturorienterande ämnena. De naturorienterande ämnena (biologi, fysik och kemi) läser eleverna i årskurs 1-7 ämnesövergripande och får därmed ett så kallat blockbetyg.

Skolinspektionen vill påpeka att ämnet teknik inte ingår i de naturorienterande ämnena utan att det är ett separat ämne som eleverna ska ha betyg i. Skolinspektionen bedömer att rektorn inte har säkerställt att betygssättningen på Vänerskolan genomförs enligt författningarnas krav.

Informera eleverna fortlöpande om deras studieresultat och utvecklingsbehov

Av skollagen och läroplanen framgår att eleven och elevens vårdnadshavare fortlöpande ska informeras om studieresultat och utvecklingsbehov.

Av Skolverkets Allmänna råd "Planering och genomförande av undervisningen" (SKOLFS 2011:149 s. 18 ff) framgår att läraren kontinuerligt bör ge

2015-11-30

11 (21)

Dnr 43-2015:4773

varje elev konstruktiv återkoppling på elevens kunskapsutveckling och tydliggöra vad som behöver utvecklas vidare för att nå kunskapskraven. Vidare framgår av råden att det är viktigt att det är tydligt för eleven vad som är syftet med undervisningen, hur den ska genomföras och vad som ska bedömas.

Det framkommer av elevintervjuer med skolans äldre elever att det varierar mellan ämnen och lärare om kursplanerna med tillhörande kunskapskrav kommuniceras med eleverna. Vidare framkommer att eleverna är osäkra på hur läraren vet vad de kan, att det är otydligt hur bedömningen ska gå till och att eleverna inte är nöjda med hur informationen om hur de ligger till eller vad de behöver utveckla går till. Lärarna uppger under intervjun att betyg och bedömning är ett utvecklingsområde. Enligt lärarna är det en svår balansgång mellan att uppmuntra eleverna och ge tydlig information hur det går för eleverna. Vidare framkommer att lärarna har diskuterat att avsätta tid för att reflektera med eleverna om betyg och bedömning men att de inte vidtagit några åtgärder för att göra det ännu. Rektorn uppger under intervjun att alla lärare ska ha betygs-genomgångar med eleverna, men säger att det "säkert görs på olika sätt" och att hon inte har säkerställt att det görs.

Mot bakgrund av vad som har framkommit bedömer Skolinspektionen att samtliga lärare inte i tillräcklig utsträckning kontinuerligt ger eleverna återkoppling gällande deras kunskapsutveckling och utvecklingsbehov.

Omdömen i den skriftliga individuella utvecklingsplanen

Enligt 12 kap. 13§ skollagen ska läraren för elever i årskurs 1-6 i specialskolan, en gång per år, vid ett av utvecklingssamtalen, i en skriftlig individuell utvecklingsplan, ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. Vidare ska läraren sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Överenskommelser mellan läraren, eleven och elevens vårdnadshavare ska alltid dokumenteras i utvecklingsplanen.

Av Skolverkets allmänna råd om "Arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram" (SKOLFS 2014:40 s.16 f) framgår att om en elev får stöd i form av extra anpassningar ska detta dokumenteras i elevens skriftliga individuella utvecklingsplan, i de årskurser där sådana finns. I de fall som en elev

2015-11-30

12 (21)

Dnr 43-2015:4773

får särskilt stöd dokumenteras detta istället i ett åtgärdsprogram. Då måste inte den skriftliga individuella utvecklingsplanen innehålla en sammanfattning av innehållet i åtgärdsprogrammet.

Tillsynen visar att det finns brister i Vänerskolans arbete med de skriftliga individuella utvecklingsplanerna.

Skolinspektionen har tagit del av ett antal skriftliga individuella utvecklingsplaner inför tillsynen av Vänerskolan. Skolinspektionen har vid tillsynen begärt att få se exempel på individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen och dokumenterade extra anpassningar för några elever som inte har godkända betyg.

Skolinspektionens granskning av några skriftliga individuella utvecklingsplaner visar att det i flera av dessa individuella utvecklingsplaner saknas omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. Vidare framgår att flera elever har otillräckliga kunskaper i flera ämnen och att det i de skriftliga individuella utvecklingsplanerna saknas vilka insatser som skolan ska vidta för att eleven ska nå kunskapskraven eller vilka extra anpassningar som eleven får.

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Vänerskolans arbete med att se till att omdömena i de skriftliga individuella utvecklingsplanerna avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i alla ämnen som eleven läser. Vidare bedömer Skolinspektionen att skolan brister i att se till att det i de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven. Inte heller dokumenteras de extra anpassningar för elever som riskerar att inte nå upp till de kunskapskrav som minst ska uppnås i elevens skriftliga individuella utvecklingsplan. Det innebär att det är oklart för eleven och elevens vårdnadshavare i vad mån kunskapskraven i de olika ämnena har uppnåtts eller inte och vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

2015-11-30

13 (21)

Dnr 43-2015:4773

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Vänerskolan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten föreläggs Specialpedagogiska skolmyndigheten att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Föreläggande

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Specialpedagogiska skolmyndigheten inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen:

- Se till att det finns fungerande rutiner för hur ärenden om kränkande behandling ska anmälas från lärare till rektorn och vidare till huvudmannen.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen är en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen för att huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden

Tillsynen visar att det finns brister i skolans rutiner avseende anmälan av kränkande behandling.

2015-11-30

14 (21)

Dnr 43-2015:4773

Skolinspektionen har tagit del av Vänerskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling. I denna framgår att om en lärare upptäcker eller uppmärksammar att en elev har blivit utsatt för diskriminering eller kränkande behandling ska detta anmälas till rektorn. Under intervjuer med elever, lärare och rektorn framkommer att det förekommer kränkningar på skolan och att lärare och övrig personal agerar direkt när kränkningar uppdagas. Det framkommer dock, av intervjuer med lärare och rektorn, att alla ärenden om kränkande behandling inte anmäls till rektorn. Enligt rektorn anmäler mentorn ärenden om kränkningar till trygghetsgruppen om de är återkommande eller "större". Rektorn uppger vidare att inga fall av kränkningar har tagits emot under innevarande termin trots att elevhälsans representanter, som ingår i trygghetsgruppen, uppger att två ärenden har anmälts. Regionchefen uppger i kompletterande uppgifter till Skolinspektionen att i de fall då lärarna reder ut kränkningar mellan elever tillsammans med vårdnadshavare samma dag startas ingen utredning på skolan. I dessa fall sker heller ingen anmälan till huvudmannen. Elevhälsan uppger under intervjun att det skulle behövas ett förtydligande om när anmälan om kränkningar ska skickas till rektorn.

Det är Skolinspektionens bedömning att skolans rutiner för när personal får kännedom om kränkande behandling inte följs och att rutinen för när signaler om kränkningar ska rapporteras till rektorn är oklara. Det innebär att rektorn inte får kännedom om alla kränkningar och därmed inte får en samlad bild för att kunna förebygga och förhindra kränkande behandling. Skolinspektionen vill förtydliga att alla incidenter där en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling ska anmälas till rektorn så att rektorn kan anmäla vidare till huvudmannen. Syftet med denna anmälningsplikt är att huvudmannen ska kunna utreda en anmälan skyndsamt. Syftet är också att huvudmannen ska kunna se till att rätt åtgärder sätts in för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever och för att skyndsamt kunna anmäla detta till huvudmannen. Det ska med andra ord inte göras någon värdering av allvaret i en händelse innan den anmäls till rektorn.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Vänerskolan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten föreläggs Specialpedagogiska skolmyndigheten att vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Föreläggande

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Specialpedagogiska skolmyndigheten inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Den studie- och yrkesorienterande verksamheten tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. (2 kap. 29 § skollagen; Läroplan för specialskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Skolan och omvärlden)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärd behöver vidtas för att avhjälpa bristen.

- Skolans studie- och yrkesvägledning ska tillgodose samtliga elevers behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

Vidare framgår av läroplanen att studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska informera och vägleda eleverna inför fortsatt utbildning och yrkesinriktning och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning. Studie- och yrkesvägledaren ska också vara ett stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.

Tillsynen visar att det saknas studie- och yrkesvägledande verksamhet vid Vänerskolan.

Elever och lärare uppger under intervjuer att skolan har haft studie- och yrkesvägledare, men att endast eleverna i årskurs 9 och 10 fick information om framtida studier och yrkesval. Vid tidpunkten för tillsynen finns ingen personal med sådan kompetens. En elev i årskurs 9 uppger att hen aldrig har träffat någon för att prata om framtida studier och yrkesval. Rektorn bekräftar att det

2015-11-30

16 (21)

Dnr 43-2015:4773

inte finns någon personal på skolan med sådan kompetens att elevernas behov av studie- och yrkesvägledning tillgodoses. Det finns inte heller någon person med ett sådant utpekat uppdrag. Inte heller finns någon strategi för hur verksamheten ska bedrivas, så att den täcker samtliga elevers behov av studie- och yrkesvägledning. Rektorn uppger dock att information om studie- och yrkesvägledning ges till alla vårdnadshavare en gång per år och att det finns en plan att kompetensutveckla någon av personalen.

Skolinspektionen bedömer att skolan saknar en studie- och yrkesorienterande verksamhet och därmed får eleverna inte sitt behov av vägledning inför framtida utbildnings- och yrkesval tillgodoses. Detta måste huvudmannen och rektorn åtgärda. Skolinspektionen bedömer att det informationsmöte som genomförs för vårdnadshavare inte är tillräckligt i förhållande till skollagens intentioner för att ge alla elever användbar information kring studie- och yrkesorientering.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Vänerskolan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten föreläggs Specialpedagogiska skolmyndigheten att vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Styrning och utveckling av verksamheten

Föreläggande

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Specialpedagogiska skolmyndigheten inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljning av skolenhetens resultat beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Läroplan för specialskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar).
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Läroplan för specialskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar).

2015-11-30

17 (21)

Dnr 43-2015:4773

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen:

- Rektorn måste utifrån en analys av det som kommer fram i uppföljningen planera och genomföra adekvata utvecklingsåtgärder så att eleverna ges möjlighet att nå de nationella målen.
- Följa upp beslutade utvecklingsåtgärder som syftar till att eleverna ges möjlighet att nå de nationella målen och att skolmiljön är trygg.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Enligt Skolverkets allmänna råd "Systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet" (SKOLFS 2012:98) innebär ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på en långsiktig utveckling. Varje skolenhet måste därför hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Utgångspunkten är alltid densamma, att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen. Om det vid uppföljningen av verksamheten kommer fram att det finns brister i verksamheten ska huvudmannen, enligt skollagen, se till nödvändiga åtgärder vidtas.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) bör rektorn se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser, skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

Tillsynen visar att det finns brister i rektorns arbete med att analysera uppgifter som är väsentliga för verksamhetens kvalitet och kan påverka målen för utbildningen.

2015-11-30

18 (21)

Dnr 43-2015:4773

Av intervjuer med lärare och rektorn samt av dokumentation som Skolinspektionen tagit del av framgår att det pågår ett utvecklingsarbete i Vänerskolan och att resultat utifrån nationella mål följs upp.

Det framgår av dokumentation och av intervjuer med lärare att det även genomförs analyser av resultaten. Lärarna uppger dock under intervjun att det är svårt att se mönster när det är så få elever, att det inte "*är intressant att analysera på övergripande nivå*" utan att analysen främst genomförs på individnivå. Rektorn uppger under intervjun att analyser genomförs, dock inte i varje ämne. Det framkommer av verksamhetsbesök och intervjuer att exempelvis resultatet är låga i en elevgrupp, och i ämnet matematik, men varken elevhälsan eller lärarna har analyserat vad det kan bero på.

Rektorn och lärarna uppger under intervjun att det finns fokusområden på skolan för att utveckla verksamheten, att utvecklingsområden utifrån aktuella kunskapsresultat ännu inte tagits fram, men att det är nästa steg i kvalitetsarbetet. Rektorn uppger vidare att kvalitetsarbetet hittills dokumenteras i anteckningar från möten och att kvalitetsarbetet i sin helhet kommer att dokumenteras i nästa verksamhetsplan som färdigställs i februari 2016. Lärarna uppger under intervjun att kvalitetsarbetet genomförs med ett konsultföretag men att det genomförs med långa tidsintervall och att kopplingen till det dagliga arbetet saknas.

Det bristande systematiska kvalitetsarbetet är, enligt Skolinspektionen, också synligt i arbetet med särskilt stöd och trygghet. Det framkommer av intervjuer med lärare och rektorn att specialpedagogen gjort en kartläggning av de extra anpassningar som dokumenteras i elevernas skriftliga individuella utvecklingsplaner. Vidare håller en kartläggning på att genomföras av skolans arbete med särskilt stöd, som dokumenteras i åtgärdsprogram. Däremot har varken analys eller åtgärder ännu genomförts för att komma tillrätta med bristerna. Vidare framkommer under intervjun med elevhälsans representanter att kuratorn ska påbörja ett arbete med uppföljning av resultaten från trygghetsenkäten.

Skolinspektionen bedömer att det brister i Vänerskolans systematiskt kvalitetsarbete när det gäller att genomföra tillräckliga analyser för att kunna sätta in adekvata åtgärder som kan leda fram till konkreta förbättringsåtgärder i arbetet med att förbättra måluppfyllelsen. Det är också Skolinspektionens bedömning att den långa tidsperiod mellan uppföljning och vilka åtgärder som behöver vidtas, mot bakgrund av att många elever inte når kunskapskraven och har uppgett att de är otrygga i vissa situationer, leder till att det brister i att kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Med tanke på skolans

2015-11-30

19 (21)

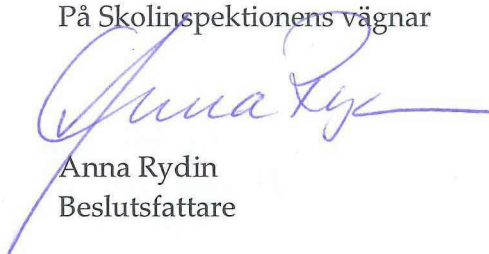
Dnr 43-2015:4773

låga resultat behöver rektorn ta ett större ansvar att analysera och fatta beslut om adekvata åtgärder som kan leda till en högre måluppfyllelse.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Vänerskolan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten föreläggs Specialpedagogiska skolmyndigheten att vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Beslutsfattare

Pia Dannqvist
Föredragande utredare

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Vänerskolan

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för.

Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen. Se under fliken Inspektion.

2015-11-30

21 (21)

Dnr 43-2015:4773

Bilaga 2: Fakta om Vänerskolan

Vänerskolan är en regional specialskola i Vänersborg för elever som är döva eller har en hörselnedsättning. Skolan har vid tillsynstillfället 51 elever i årskurserna 1-10. Några elever läser enligt grundsärskolans kursplaner. Skolans elever är organiserade i fem åldersintegrerade klasser.

Vid skolan finns också ett fritidshem med cirka 12 elever tre elevhem med cirka 15 boende elever. Fritidshemmet granskas i ett separat beslut för Specialpedagogiska skolmyndighetens (SPSM) samtliga fritidshem. Skolan har också deltidkundervisning 1-2 dagar per vecka för elever med hörselnedsättning som går i grundskolor i västra Sverige.